

Læreplan for 3. fremmedsprog

A: Formål og Introduktion

Formålet for undervisningen i 3. fremmedsprog

(Jf. § 16 i Hjemmestyrets bekendtgørelse om trinformål samt fagformål og læringsmål for folkeskolens fag og fagområder.)

Formålet med undervisningen er, at eleverne tilegner sig viden og færdigheder, så de kan forstå både det talte og det skrevne sprog og udtrykke sig mundtligt og skriftligt på sproget. Undervisningen skal give eleverne mulighed for at anvende sproget til oplevelse samt til indsamling og udveksling af viden og informationer både i og uden for skolen. Eleverne skal tilegne sig viden om og udvikle deres opmærksomhed på såvel form som funktion i sproget.

Stk. 2. Gennem undervisningen skal eleverne have udbygget deres erfaringer med at arbejde med flere sprog samt udvikle deres bevidsthed om mulighederne for livslang sprogindlæring.

Stk. 3. Undervisningen skal medvirke til, at eleverne oplever sprog som et vigtigt redskab i formidling af viden og erfaring, i samarbejde og i al menneskelig interaktion i øvrigt. Undervisningen skal tilskynde eleverne til at bruge sproget som et middel til erkendelse af egen og andre menneskers situation.

Stk. 4. Undervisningen skal give eleverne interesse for at orientere sig om kultur og levevilkår i lande, hvor sproget tales, og i den øvrige verden for dermed at øge deres indsigt i og forståelse for internationale forhold samt deres forståelse af egen kultur og dennes samspil med andre kulturer.

Bemærkninger til formålet

Formålet er bygget op således, at stk. 1 beskriver den faglige viden og de færdigheder, den enkelte elev skal opnå.

Stk. 2 beskriver elevens personlige udvikling og egen anvendelse af de sproglige færdigheder, det intrapersonelle.

Stk. 3 handler om elevens forståelse og brug af færdighederne sammen med andre, det interpersonelle.

Stk. 4 beskriver elevens rolle og anvendelse af sine færdigheder både i det lokale og internationale samfund.

Fagets placering

Undervisning i 3. fremmedsprog skal tilbydes på alle årgange på ældstetrinnet. Faget er valgfrit for eleverne. 3. fremmedsprog kan være tysk eller fransk, men kan også omfatte andre sprog, i den udstrækning de nødvendige lærerkræfter og materialer kan tilvejebringes.

Undervisningen skal udvikle elevernes færdigheder i at opfatte og bearbejde talt og skrevet sprog og i at udtrykke sig gennem både talt og skrevet sprog. Samtidig skal elevernes færdighed i at tilegne sig fremmedsprog videreføres - arbejde med indlæring af ord, strukturering af udsagn og alsidig, målrettet brug af både det talte og skrevne sprog i forbindelse med arbejdet i skolen og i forskellige sociale sammenhænge.

Sproget anvendes i relevante sammenhæng til informationssøgning i andre fag og fagområder.

Eleverne skal vænne sig til at udnytte de muligheder, som omgivelserne giver, for at bruge sproget, også uden for den egentlige undervisning, som meddelelsesmiddel og kilde til oplevelse og viden om omverden.

Generelt skal undervisningen i alle fag - og ikke kun i sprogfagene - udvikle elevernes bevidsthed om at tilegne sig sprog og udtryksformer af forskellig slags, fremmedsprog, faglige termer, visuelle udtryk osv. Dette gøres bedst ved at arbejde på tværs af fagene og udnytte de muligheder, de forskellige fagtraditioner, medier og materialer giver for en alsidig og varieret undervisning.

Generelle bemærkninger til læringssyn og arbejdsmetoder

Læreplanen bygger på den grundtanke, at den bedste indlæring sker, når undervisningen er elevcentreret med løsning af og arbejde med konkrete opgaver, som motiverer eleverne og skaber aktiv kommunikation i klassen.

Alle sprogområder, grammatik, udtale og ordforråd skal integreres, og undervisningen skal også indeholde anvisninger på læringsstrategier. Sprog læres ved, at man bruger det og ikke bare ved gentagelse og udenadslære af grammatiske regler.

Læringsmålene og hensigten med opgaverne skal være tydelige for eleverne, så de forstår, hvorfor de arbejder på en bestemt måde, og hvad det er, de skal lære.

Det er vigtigt, at der undervises i og på et naturligt sprog.

Elever er forskellige og lærer derfor på forskellige måder, så det er vigtigt at arbejde med sproget på mange forskellige måder og skifte mellem individuelt arbejde, par- og gruppearbejde og klasseundervisning.

Sprogundervisningens traditionelle hovedområder: lytte, tale, læse, skrive og arbejde med ordforråd og grammatik

Lytte

Eleverne skal arbejde med at lytte til sprog - ægte lytning, hvor de ikke kan støtte sig til en skrevet tekst. De skal lære, at man lytter på forskellige måder, og at man ikke behøver at forstå hvert eneste ord. Eleverne skal arbejde med kvalificerede gæt og andre former for forforståelse, inden der lyttes, så de ved, hvad de skal lytte efter. Dette styrker koncentrationen og forbedrer helhedsforståelsen.

Efterbearbejdningen kan foregå på mange forskellige måder. Der kan arbejdes med aktiviteter, der stiller forskellige sproglige krav til eleverne. Det kan fx være samtale, genfortælling eller skriftlige besvarelser af spørgsmål.

Der kan anvendes bånd, cd'er og videoer, men eleverne skal forstå, at lyttefærdighed også udvikles, når man lytter til læreren eller til hinanden i klassen og ved par- eller gruppearbejde.

At lytte og gentage er vigtigt for udtalen og støtter opmærksomheden på grammatiske regler.

Tale

For at eleverne kan opnå en bred sproglig kompetence, må de have rig mulighed for at anvende sproget aktivt i varierede kommunikative situationer. Hvis der er mange elever i undervisningen, vil sproglig aktivitet normalt kræve hyppig brug af gruppe- og pararbejde.

Man kan arbejde med talesproget på flere måder: ved gentagelser, gennem spørgeundersøgelser og interviews, med rollespil og i samtaler og diskussioner.

Der skal findes en balance mellem kravet om sproglig korrekthed og elevernes mulighed for at udtrykke sig personligt, men elevernes hovedformål bør være at udtrykke et indhold. Læreren kan i forløbet notere sig, hvad der skal rettes, og så tage det op i undervisningen senere.

Udtale er en vigtig del af den kommunikative kompetence og bør - som andre sprogfærdigheder - trænes i en kontekst. Det er vigtigt at øve forståelig udtale og gøre eleverne opmærksomme på de særlige lyde i sproget. Det kan gøres ved, at elever gentager hørte sætninger eller dialoger. Hvis eleverne udelukkende træner deres udtale ved højtlesning, kan der være risiko for, at de får en forkert intonation (tonehøjde og rytme) i deres udtale.

Læse

Eleverne skal lære forskellige læsestrategier, så de forstår, at der er forskellige måder at læse på, alt efter hvilket formål og hensigt læsningen har.

Elever tror desværre tit, at de kun er gode læsere, hvis de forstår hvert eneste ord i en tekst eller læser fejlfrit op. Det er derfor vigtigt at præsentere eleverne for mange forskellige teksttyper og vise, at forskellige teksttyper kræver forskellige former for læsning.

Man kan hjælpe eleverne med deres forståelse af tekster og give dem læsestrategier ved før læsningen at forklare dem, hvordan de skal læse - om de skal læse for at få nogle særlige oplysninger, om de skal forstå alle detaljer, eller om de skal forstå meningen i teksten.

Skrive

Elever føler tit, at skriftligt arbejde er svært, fordi de tror, at de skal skrive korrekt med det samme. Men skriftligt arbejde er en nødvendig, vigtig og fornøjelig del af sprogindlæringen.

Eleverne skal lære fra begyndelsen, at det er meningsfuldt at skrive, og at det er en mulighed for at udtrykke sig personligt. Efterhånden som de tilegner sig mere sprog, vil skriftlige aktiviteter udvikle deres bevidste brug af sproget. I talesproget bruges der ofte et lille ordforråd og ufuldstændige strukturer, og meningen fremgår af situationen, mimik og kropssprog. I skriftsprog skal alle ord med, og der er tid til at kigge tilbage og tænke over, hvad der er blevet skrevet.

Det er nemmere, hvis eleverne kan arbejde sammen i par eller grupper, og der skal altid være tid nok til, at de kan arbejde med hele skriveprocessen.

Det hjælper eleverne, hvis man præsenterer "en model" af det skriftlige arbejde og gør det klart, hvilken slags skrivelse og hvilket sprogbrug det drejer sig om.

Ordforråd

Udbygning af ordforrådet er en vigtig del af sprogundervisningen. Eleverne skal forstå, at al sprogindlæring omfatter mødet med nye ord, og at der er nogle strategier, der kan bruges ved ukendte ord og vendinger uden straks at slå dem op i en ordbog. Man kan

- bruge sit kendskab til sproget og regne ud, hvad ordet betyder,
- bruge situationen og konteksten (sammenhængen) til at gætte kvalificeret på meningen,
- bruge sine egne erfaringer til at regne betydningen og meningen af en tekst og et ord ud,
- få hjælp fra sætningsopbygningen og sammenhængen til at forstå ukendte ord i en tekst,
- se på eventuelle illustrationer og overskrifter,
- se på, om ordet indeholder kendte dele eller ligner ord, man allerede kender,
- bruge information fra den foregående tekst/samtale,
- spørge de andre elever eller læreren.

Grammatik

Grammatik er en opstilling af principper for, hvordan man sætter ord sammen til meningsfulde ytringer.

I forbindelse med grammatik benyttes to former i undervisningen. Uanset hvilken form der bruges, tager det meget lang tid, før eleverne kan anvende det indøvede. Grammatikreglen skal eleven have brug for ikke bare én, men mange gange, for at reglen kan automatiseres og blive en del af elevens eget sprog.

Almindelig grammatik: Denne form for grammatik arbejdes der naturligt med ud fra emner og sprogligt tilpassede tekster.

Formel grammatik: Denne form for grammatik læres løbende vha. skemaer, udfyldningsøvelser og tekster til at indøve færdigheden.

- Lad gerne eleverne forklare hinanden grammatikken, evt. på modersmålet. De har indbyrdes et sprog, der ofte for dem er mere indlysende end lærerens.
- Stil spørgsmål om grammatik, så eleverne undrer sig. De må gerne diskutere indbyrdes.
- Eller sæt fokus på det grammatiske ved at spørge eleven, hvad det hedder på modersmålet.
- Studer elevernes frie produktioner for at se, hvor de befinder sig i den sproglige udvikling.

Organisation og arbejdsformer

Lokalet skal indrettes, så eleverne kan se hinanden og arbejde sammen. Bordene skal skubbes sammen, så de kan bruges til gruppearbejde og som ”værksteder”, fx til at tegne, klippe, læse og skrive. Eleverne skal have plads til at bevæge sig rundt på gulvet og tale med hinanden.

Pararbejde

Pararbejde giver eleverne mulighed til at udveksle ideer og viden, sammenligne tanker og følelser og lære af hinanden. Eleverne skal lære, at de ikke kun kan lære af læreren. Samarbejde med andre elever er en vigtig indlæringsstrategi.

Gruppearbejde

Gruppearbejde giver eleverne mulighed for at samtale - kommunikere - med hinanden. Arbejdet bliver mere fokuseret, hvis eleverne bliver bedt om at koncentrere sig om et bestemt spørgsmål eller emne. Hvis man starter en klassediskussion i små grupper, får flere elever mulighed for at tale, før hele klassen deltager.

En god gruppeaktivitet er rollespil. I den aktivitet skal man forestille at være en anden og bruge et sprog, der passer til en bestemt situation. Rollespil giver mulighed for at øve sprog i mange forskellige sammenhænge.

Når elever skal tale fremmedsprog, er det vigtigt at give dem passende tid til at forberede sig på, hvad de vil sige. Man skal – især i begyndelsen - give eleverne mulighed for at øve sig i gruppen på strukturen og funktionen af sproget, før de skal ”optræde”. Det kan være godt først at lade eleverne høre eksempler på, hvad de skal sige.

Gruppearbejde egner sig også godt til forskellige skriftlige arbejder. Det er udviklende både for indholdet, den sproglige korrekthed og den enkelte elev, at flere elever bidrager til arbejdet.

Klasseundervisning

I mange situationer kan det være en fordel at arbejde med hele klassen på samme tid. Det er ofte en god ide i disse situationer:

- Præsentation af elevarbejder.
- Demonstration af fx lærerens model.
- Diskussion af et fælles stof eller et nyt område.
- Erfaringsudveksling.
- Spørgsmål og svar.
- Oplæg til og gennemgang af resultaterne af problemløsninger/opgaver.

Brainstorm er en aktivitet for hele klassen, hvor læreren sørger for, at alle bidrager med så mange tanker og ideer som muligt om et givet emne.

Klasseundervisning kan bruges til at give alle elever de samme informationer og instruktioner samtidigt.

Klasseundervisning kan også bruges, når alle elever skal arbejde med aktiviteter, der skal introduceres før gruppe- eller pararbejde, eller når læreren vil kontrollere, hvad eleverne allerede har af færdigheder.

Overvejelser i forbindelse med planlægning af undervisningen

En sprogundervisning, der bygger på elevernes aktive brug af sprog i klassen, skal tilrettelægges sådan, at alle elever i klassen arbejder inden for samme område og hen mod de samme læringsmål, men ikke på samme måde. Differentiering er således et spørgsmål om, at hver enkelt elev arbejder på en sådan måde, at det svarer til elevens forudsætninger og behov.

Hvis klassen arbejder med et bestemt emne, kan nogle elever læse faglige tekster og udarbejde længere skriftlige fremstillinger, mens andre kan skrive kortere tekster til en planche.

Ved planlægningen af et undervisningsforløb, der sigter mod, at eleverne tilegner sig de færdigheder, der er beskrevet i de udvalgte læringsmål, skal der tages hensyn til, hvilke elevaktiviteter, hvilket sprogarbejde og hvilke emneområder, tekster og andre materialer, der skal indgå i undervisningen.

Det skal overvejes, hvilke færdigheder elevaktiviteterne øver, fx om eleverne skal forstå noget eller selv udtrykke sig, og om det skal være mundtligt eller skriftligt. Der skal tænkes på, om det er en færdighed, som eleverne allerede behersker, men som skal bruges på et nyt indhold for at arbejde hen imod et nyt læringsmål.

Aktiviteterne skal hænge naturligt sammen med de valgte emneområder og tekster, og der skal være muligheder for differentiering. Dette gøres ved, at eleverne arbejder med at opnå færdighederne i læringsmålene gennem varierede aktivitetstyper, der passer til elevernes forskellige forudsætninger og behov.

Ved planlægningen af det sproglige arbejde skal det overvejes, hvilke sproglige forhold der skal skabes bevidsthed om og øves - om der fx skal arbejdes med ordforråd, eller regler for sætningers eller teksters opbygning. Der skal tilrettelægges øvelser med det valgte sproglige indhold, så det indgår i en naturlig sproglig sammenhæng. Ligeledes skal der være mulighed for, at enkelte elever eller grupper af elever kan arbejde med opgaver inden for de områder, der volder dem vanskeligheder.

Der skal vælges emneområder og tekster, der giver eleverne muligheder for at opnå færdighederne i de udvalgte læringsmål. Det kan være skrevne tekster, lærerens tale, bånd og video eller billeder og konkrete materialer. Emneområder eller tekster vælges ud fra, hvad eleverne skal lære at forstå eller udtrykke sig omkring, og der skal tænkes på, om emnet eller situationen er

kendt for eleverne, og om teksten indeholder mange eller få nye sproglige elementer. Der skal også være muligheder for differentiering ved forskellige teksttyper af varierende sværhedsgrad til forskellige elever.

Der må lægges vægt på, at de valgte emner giver eleverne mulighed for og lyst til at udtrykke sig. Af den grund er det naturligt, at der tages afsæt i elevernes sproglige, kulturelle og faglige behov og i deres interesser, erfaringer og oplevelser.

Der er forskellige typer af materialer, som bruges i undervisningen. Der er indholdsmaterialer, som - enten i prosa eller i saglig tekst - i bred forstand indeholder beskrivelser af verden og derigennem bruger sproget, som det bruges naturligt. Der er procesmaterialer, som er beregnet til undervisning, og som aktiverer elevernes viden og evner, sporer dem ind på arbejdet og beskriver den ønskede proces. Derudover er der referencematerialer, som kan være ordbøger, væggrammatikker, vægordbøger eller plancher, altså oplysninger om sproget til hjælp for elevens arbejde.

Når der hentes materiale på Internettet, kan læreren styre søgningen. Læreren kan i forvejen have fundet de relevante websider og have printet dem ud og kopieret dem til eleverne som arbejdsmateriale. Eleverne bør gennem kurser, forløb og den daglige undervisning blive i stand til selv at søge og finde relevante oplysninger på Internettet, så de ikke sidder og bruger unødvendig tid på at søge og surfe.

Der er hensigtsmæssigt, at eleverne har en solid arbejdsmappe, hvor de kan sætte deres tegninger, skriftlige arbejder, collager, plastiklommer med ordkort og andet arbejde ind i. Denne arbejdsmappe er også et godt udgangspunkt for skolens samarbejde med elevernes hjem og for elevernes almindelige samtale med forældrene om arbejdet i skolen.

Brugsanvisning til læreplanen

Læreplanen er opstillet i tre spalter, som vist i nedenstående figur.

<i>Læringsmål</i>	<i>Forslag til undervisningen</i>	<i>Forslag til evaluering</i>
Kategori 1 – 4		
I denne spalte anføres de obligatoriske læringsmål for faget delt op i 4 kategorier: <ul style="list-style-type: none"> • Kommunikation • Indhentning af information • Kultur og levevilkår • Systematisk sprogarbejde og sprogtilegnelse 	I denne spalte anføres forslag til undervisningsaktiviteter, -forløb og -metoder i relation til de enkelte læringsmål eller grupper af læringsmål. Forslagene skal ses som eksempler på, hvordan der kan arbejdes med de pågældende læringsmål, og er udelukkende vejledende.	I denne spalte anføres forslag til evalueringen ud fra læringsmålene i 1. spalte. Forslagene skal ses som eksempler på, hvordan der kan evalueres ud fra de pågældende læringsmål, og er udelukkende vejledende.

Læringsmålene

Læringsmålene står anført i Hjemmestyrets bekendtgørelse om trinformål samt fagformål og læringsmål for folkeskolens fag og fagområder. Læringsmålene er således ligesom trinformål og fagformål fastsat af landsstyret og angiver obligatoriske, nationale standarder for undervisningens indhold.

Læringsmålene skal danne udgangspunkt for udvælgelsen af indholdet i undervisningen og dermed også for evalueringen af elevernes udbytte heraf.

Læringsmålene er alle angivet som endemål for trinnet og er formuleret som afslutninger af den indledende sætning: ”Ved afslutningen af ældstetrinnet forventes det, at eleverne...”.

Læringsmålene er inddelt i fire kategorier, som er:

- Kommunikation
- Indhentning af information
- Kultur og levevilkår
- Systematisk sprogarbejde og sprogtilegnelse.

Kategorierne udgør ikke skarpt adskilte delområder, men skal forstås som forskellige vinkler på og aspekter af det samlede faglige indhold. Kategoriernes rækkefølge er således ikke en angivelse af en faglig prioritering eller en rækkefølge, som stoffet skal præsenteres i. Der skal fortløbende undervises i relevante læringsmål fra flere kategorier i helhedsorienterede undervisningsforløb, og det vil således være normalt at sammensætte undervisningsforløb, som inddrager udvalgte læringsmål fra forskellige kategorier.

Rækkefølgen af læringsmålene inden for hver kategori er heller ikke udtryk for en faglig prioritering eller progression. Det er her op til læreren at vælge den vægning og den rækkefølge, som forekommer mest hensigtsmæssig ud fra en vurdering af elevgruppens behov og interesser på det pågældende tidspunkt.

Kommunikation

Det grundliggende mål for al sprogindlæring er ønsket om at kommunikere med andre. Kommunikation bruges, når mennesker skal opbygge og videreudvikle venskaber, når man skal udveksle ideer og meninger og udføre handlinger.

Kategorien omfatter læringsmål for forskellige færdigheder: lytte, læse, tale, skrive, se og selvstændig fremstilling, både mundtlig og skriftlig.

Der er lagt vægt på indlæring af autentisk sprog og på anvendelsen af forskellige indlæringsstrategier.

Indhentning af information

Den hastigt voksende mængde af informationer fra hele verden gør det nødvendigt og vigtigt, at eleverne udvikler kendskab til og færdighed i at hente informationer fra originale kilder (fx Internettet, fjernsyns- og radioudsendelser, aviser og ugeblade, reklamer og annoncer, fortegnelser og lister) for at bruge dem til meningsfuldt sprogarbejde, som er relevant og interessant for dem.

Kultur og levevilkår

Eleverne skal have mulighed for at undersøge forskelle og ligheder mellem egen kultur og andre kulturer for at udvikle deres forståelse for andre, og den rolle deres egen kultur spiller.

Systematisk sprogarbejde og sprogtilegnelse

Eleverne skal tilegne sig redskaber, så de bevidst kan arbejde med den sproglige kode, både mundtligt og skriftligt, som en støtte for udviklingen af deres kommunikative færdigheder.

Forslag til undervisningen

Det er forsøgt at komme med et eller flere undervisningsforslag til hvert læringsmål, ligesom der ind i mellem er beskrevet mere generelle forslag til undervisning. Det er hensigten, at de enkelte konkrete forslag skal give ideer og anvisninger til lignende aktiviteter med et andet indhold, således at eleverne allerede er fortrolige med arbejdsformen og derfor kan koncentrere sig om det nye sproglige indhold.

Da målsproget ikke er specificeret, er der i denne læreplan ikke anført forslag til undervisningsmaterialer. For så vidt angår de traditionelle fremmedsprog tysk og fransk og til dels også spansk, kan der fra Pilersuffiks Informationsafdeling bestilles orienteringseksemplarer af forskellige lærebogssystemer mv. til gennemsyn.

Forslag til evaluering

Forslagene til evaluering har en tæt sammenhæng med de enkelte mål, og der er forsøgt angivet forskellige evalueringsformer: lærerens observationer, elevernes selv- og indbyrdes evaluering, elevernes tilbagemelding til læreren osv. Hensigten med evalueringen er at beskrive, i hvilken grad eleverne har nået de udvalgte læringsmål, og ikke at sammenligne de enkelte elever med hinanden.

Læringsmålene for 3. fremmedsprog

Ved afslutningen af ældstetrinnet forventes det, at eleverne

Kommunikation

- kan fungere i en undervisningssituation, hvor sproget bruges
- kan stille og svare på spørgsmål om dagligdags ting og bruge almindeligt forekommende vendinger til socialt samvær
- kan udtrykke og begrunde personlige synspunkter
- kan beskrive og fortælle om begivenheder og oplevelser
- kan se, lytte til og læse forskellige teksttyper og bruge dem som udgangspunkt for selvstændige fremstillinger: mundtlige, skriftlige, dramatiske, billedlige

Indhentning af information

- kan opsøge, udvælge og anvende relevante oplysninger om et bestemt emne i forskellige kilder, bl.a. bøger, aviser og Internettet, til selvstændigt brug, herunder til arbejdet i andre fag

Kultur og levevilkår

- har arbejdet med jævnaldrenes levevilkår og interesser i det pågældende sprogområde

Systematisk sprogarbejde og sprogtilegnelse

- arbejder bevidst og systematisk med at udbygge deres aktive ordforråd
- bruger alderssvarende ordbøger og andet referencemateriale
- kender og bruger overordnede regler for sætningers opbygning og de vigtigste ordklassers anvendelse og bøjning
- kender og bruger overordnede regler for tegnsætning og stavning
- kan begrunde egne sproglige valg og stille forslag til andre. F.eks. i arbejdet med processkrivning
- kan bruge indlærings- og kommunikationsstrategier og strategier for anvendelse af passende sproglige konventioner i forskellige sociale sammenhænge

Læreplan for 3. fremmedsprog

*B: Læringsmål og forslag til undervisningen og
evaluering*

Kommunikation		
Læringsmål	Forslag til undervisningen	Forslag til evaluering
<ul style="list-style-type: none"> • kan fungere i en undervisningssituation, hvor sproget bruges • kan stille og svare på spørgsmål om dagligdags ting og bruge almindeligt forekommende vendinger til socialt samvær 	<p>Læreren bør tale målsproget så meget som muligt og bruge mime, kropssprog og andet til at illustrere meningen. Sproget skal være enkelt og naturligt sprog.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Klassesproget - højst tre nye strukturer ad gangen - introduceres som tekst og tegninger, som hænges op. Læreren siger ordene først, eleverne gentager i kor og derefter enkeltvis. • Eleverne deles i grupper, hvor de skiftes til at være ”lærer” og bruge de øvede strukturer. I løbet af trinnet introduceres efterhånden flere sociale og skolemæssige vendinger, som passer til elevernes alder, og tegninger og illustrationer med korte tekster skiftes ud efterhånden, som eleverne behersker ytringerne. • Lad eleverne øve og spille rollespil vedrørende forskellige dagligdagssituationer. Dialoger og rollespil er gode mundtlige aktiviteter, fordi <ul style="list-style-type: none"> - eleverne taler i første og anden person (andre tekster er ofte i tredje person), - eleverne lærer at spørge såvel som at svare, - de lærer at bruge hele, korte sproglige strukturer og reagere passende, - de bruger ikke kun ord, men også andre dele af det sproglige udtryk: stemmeleje, tryk, intonation, ansigtsudtryk osv. I løbet af trinnet udvikles dialoger og rollespil til at omfatte ting, der er sket, og ting, som optager eleverne. Eleverne laver dialoger og rollespil om at købe ind, gå på posthuset, på sygehuset og andre dagligdags handlinger. • Pararbejde: Elev A og B får hvert sit billede af det samme, men med forskellige enkeltheder, fx en by hvor det ene billede kun har vejene og det andet også forskellige bygninger. Elev A skal nu forklare elev B, hvor husene skal være, og elev B skal spørge om placeringer. I løbet af trinnet udvides aktiviteten til at omfatte mere detaljerede billeder og skrevne tekster med forskellige oplysninger i. • Mini-foredrag: Hver elev skal forberede og derefter tale om et bestemt emne i 30 sekunder. Efter ”foredraget” må holdet stille 5 spørgsmål til indholdet. Aktiviteten kan planlægges over en periode, således, at der er 2 – 3 talere hver dag. I løbet af trinnet kan aktiviteten udvides, så taletiden bliver 1 minut og emnerne bredere. 	<ul style="list-style-type: none"> • Læg mærke til, om eleverne forstår og handler efter lærerens instruktioner. • Læg mærke til, om ”lærerne” bruger alle de øvede strukturer, og om de andre elever handler korrekt. • Læg mærke til, om alle elever siger de korrekte strukturer, og om eleverne kan forstå hinanden. • Læg mærke til, om begge elever er sprogligt aktive og bruger passende spørgsmål og svar. • Læg mærke til, om sproget er nogenlunde korrekt og forståeligt.

Læringsmål	Forslag til undervisningen	Forslag til evaluering
<ul style="list-style-type: none"> • kan udtrykke og begrunde personlige synspunkter • kan beskrive og fortælle om begivenheder og oplevelser 	<ul style="list-style-type: none"> • "Jeg synes ..." <p>Læreren introducerer et emne. Eleverne får tid til at tænke sig om og skal hver sige en sætning – og kun en – efter mønsteret: "Jeg synes, det er ..."</p> <p>Aktiviteten udbygges med: "Jeg synes, det er ..., fordi..."</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Læg mærke til, om eleverne behersker de passende sproglige strukturer.
<ul style="list-style-type: none"> • kan se, lytte til og læse forskellige teksttyper og bruge dem som udgangspunkt for selvstændige fremstillinger: mundtlige, skriftlige, dramatiske, billedlige 	<ul style="list-style-type: none"> • Eleverne arbejder med tekster -individuet, i par eller grupper. De kan <ul style="list-style-type: none"> - illustrere en situation eller en person fra en tekst - udarbejde alternative illustrationer til teksten - "interviewe" en person fra teksten - skrive en alternativ slutning til teksten - lave en tegneserie over tekstens hovedbegivenheder 	<ul style="list-style-type: none"> • Elevernes arbejder hænges op, bruges til en fælles bog, avis eller publiceres på anden måde. Eleverne vælger: den sjoveste - den mest spændende - den mest sprogligt korrekte - den længste - den mest interessante. • Læg mærke til, om elevernes arbejde overholder genren med hensyn til sprog og layout.

Indhentning af information		
Læringsmål	Forslag til undervisningen	Forslag til evaluering
<ul style="list-style-type: none"> • kan opsøge, udvælge og anvende relevante oplysninger om et bestemt emne i forskellige kilder, bl.a. bøger aviser og Internettet, til selvstændigt brug, herunder til arbejdet i andre fag 	<ul style="list-style-type: none"> • Eleverne laver mad efter opskrifter på målsproget. Eleverne lærer de sproglige udtryk, samtidig med at de faktisk udfører handlingerne og bruger opskrifterne. • Eleverne laver plakater om et fastlagt emne. Eleverne arbejder i mindre grupper med at indsamle oplysninger, ord og udtryk samt illustrationer fra forskellige tekster og elektroniske medier til en selvstændig fremstilling. • Når arbejdet er færdigt, formulerer gruppen en række spørgsmål til deres plakat, som de øvrige elever så arbejder med at besvare. 	<ul style="list-style-type: none"> • Maden skal smage rigtigt og se rigtig ud. • Planchen skal indeholde oplysninger ud fra de fastlagte kriterier. • Spørgsmålene skal kunne besvares ud fra tekster og illustrationer på plancherne.
Kultur og levevilkår		
Læringsmål	Forslag til undervisningen	Forslag til evaluering
<ul style="list-style-type: none"> • har arbejdet med jævnaldrenes levevilkår og interesser i det pågældende sprogområde 	<ul style="list-style-type: none"> • Læreren udvælger relevante adresser på Internettet, hvor der findes oplysninger om skolegang, sport og fritid i det/de pågældende sprogområder. • Eleverne finder de pågældende sider på Internettet, vælger ud og printer de sider ud, de vil bruge i det videre arbejde. De bearbejdede oplysninger præsenteres i mundtlige fremstillinger, som støttes af illustrationer, og hvor det er muligt bagefter at stille uddybende spørgsmål. 	<ul style="list-style-type: none"> • Elevernes arbejde udstilles. Læg mærke til, om de indeholder interessante og vedkommende oplysninger, og om der er arbejdet med opsætning og layout.

Systematisk sprogarbejde og sprogtilegnelse		
Læringsmål	Forslag til undervisningen	Forslag til evaluering
<ul style="list-style-type: none"> • arbejder bevidst og systematisk med at udbygge deres aktive ordforråd 	<ul style="list-style-type: none"> • Eleverne laver orddiktater til hinanden inden for fastlagte emner, eksempelvis: find 5 "køkkenord", de andre skal stave. Derefter skrives sætninger med ordene. 	<ul style="list-style-type: none"> • Udtaler diktatgiveren ordene korrekt, og kan alle elever stave ordene og derefter bruge dem i sammenhæng.
<ul style="list-style-type: none"> • bruger alderssvarende ordbøger og andet referencemateriale 	<ul style="list-style-type: none"> • Læreren udarbejder ordlister til ordbogslege: <ul style="list-style-type: none"> - find det modsatte ord - find et synonym - hvilke ord er røde - hvilke af disse kan spises? - osv. • Eleverne laver tilsvarende opgaver til hinanden. 	<ul style="list-style-type: none"> • Læg mærke til, om eleverne bruger relevante strategier til arbejdet.
<ul style="list-style-type: none"> • kender og bruger overordnede regler for sætningers opbygning og de vigtigste ordklassers anvendelse og bøjning • kender og bruger overordnede regler for tegn-sætning og stavning 	<ul style="list-style-type: none"> • Sammenblandede sætninger: Læreren skriver et antal forskellige sætninger med det sproglige og grammatiske indhold, der skal arbejdes med, på papirstrimler. Strimlerne klippes i stykker ord for ord. Elevgrupperne får hver en ituklippet sætning og arbejder med at danne den rigtige sætning. Når grupperne er færdige, roder de ordene sammen igen og går videre til næste. Aktiviteten kan også bruges til enkeltord, hvor bogstaverne klippes fra hinanden eller til tekstafsnit, hvor sætningerne klippes fra hinanden. • "Enudiet-diktat" Læreren deler enudietdiktat-tekst (en ud i et) ud. Eleverne arbejder sammen to og to med at sætte streger mellem ordene. Eleverne dikterer efter tur teksten til læreren, som skriver den rigtige tekst på tavlen. Eleverne laver selv diktater til hinanden. • Eleverne får et billede hver. De "tømmer" det for ord ved i hver sin spalte på et stykke papir at skrive: <ul style="list-style-type: none"> - substantiver (navne på personer, steder, ting og aktiviteter) - adjektiver (hvordan mennesker, dyr og ting er og ser ud) - verber (hvad personer, dyr og ting gør). Derefter laver de korrekte sætninger ved at vælge ord fra de tre ordklasser. 	<ul style="list-style-type: none"> • Læg mærke til om eleverne bruger deres kendskab til sætningsstrukturer, fx leder efter udsagnsleddet først. • Læg mærke til, om eleverne bruger deres kendskab til stavning for at løse opgaven. • Hver elev viser sit billede og "sine tre bedste" sætninger. Læg mærke til, om eleverne bruger deres kendskab til ordklassernes anvendelse i opbygningen af sætninger.

Læringsmål	Forslag til undervisningen	Forslag til evaluering
<ul style="list-style-type: none"> • kan begrunde egne sproglige valg og stille forslag til andre. F.eks. i arbejdet med processkrivning 	<ul style="list-style-type: none"> • Læreren vælger en tekst, som er ukendt for eleverne og laver 6 – 7 indholdsspørgsmål til den. Spørgsmålene skrives på hvert sit stykke papir, og der kopieres et sæt spørgsmål til hver gruppe. Grupperne diskuterer nu rækkefølgen af spørgsmålene og lægger dem derefter i den rækkefølge, gruppen synes er bedst. Derefter diskuterer og udarbejder gruppen et svar til hvert spørgsmål og skriver det vedtagne svar bag på hvert spørgsmål. Grupperne fortæller nu - ud fra deres egne svar - hver deres version af historien til hele holdet. Alle elever læser derefter den oprindelige tekst. 	<ul style="list-style-type: none"> • Læg mærke til, om alle elever deltager i diskussionerne, begrundes deres sproglige valg og stiller forslag til løsningen af opgaven. Diskussionen må gerne være på modersmålet, men det færdige arbejde skal være på målsproget.
<ul style="list-style-type: none"> • kan bruge indlærings- og kommunikationsstrategier og strategier for anvendelse af passende sproglige konventioner i forskellige sociale sammenhænge 	<p>Indlærings- og kommunikationsstrategier kan ikke øves som selvstændige discipliner, men skal indgå i hele undervisningen. I forbindelse med de forskellige aktiviteter skal læreren gøre eleverne opmærksomme på, at de skal bruge gestik og mimik, bruge konteksten til forståelse, ikke være bange for at lave fejl og ikke bare spørge læreren, men også de andre elever. Eleverne skal forstå, at man kun lærer sprog ved at arbejde med det, ved at gætte og lave fejl. Man lærer at tale ved at tale, at skrive ved at skrive, at formulere sig ved at prøve at gøre det.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Læg mærke til, om eleverne bruger gestik og mimik. • Læg mærke til, om eleverne bruger sammenhængen til forståelse, og lytter efter det vigtigste. • Læg mærke til, om eleverne er villige til at løbe en risiko og acceptere fejl. • Læg mærke til, om eleverne samarbejder med jævnaldrende. • Læg mærke til, om eleverne øver sig i at bruge sproget.

